Է. ՏԱՐԻ 2025 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 7 ՍԱՀՄԻ 4383 – Հ. Տ. 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890 – Ն. Տ. 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890 – ՀԻՃՐ. 13 ՐԷՊԻԼ ԷՎՎԷԼ 1308 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՌՔ ԱՌ ՕՐ ԾՕՂ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱԳՐԻ Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար 8 օրեկան դրամական ադրես	180
» » Վիլայեթաց »	90
» » Ռուսիոյ »	40
Գու

սէն ի վեր իւր անձնական ծախքեր 230,000 ֆր. են։ Կը յարէ թէ մէկ միլիոն ֆր. առաջարկեցաւ իրեն Ամերիկա երթալու, ինքզինք ամերիկացի ժողովրդեան ցոյց տալու և հրապարակախօսութիւններ ընելու համար, բայց ինք մերժեց։—Արդեօք նշանաւոր անասուններ ժողովրդեան ցոյց տուող Պարնըմի՞ կողմէն էր այս առաջարկ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութեան կողմէ երկրորդ պաշտօնագիր մը ևս եկած է ի Պատրիարքարան ի մասին գրքերու խնդրոյն։ Պաշտօնագիրը կ'ըսէ թէ եկեղեցական գրքերն ըստ առաջնոյն զերծ պիտի մնան որևէ քննութենէ և արգելքէ, իսկ նոր տպագրուած ուրիշ տեսակ գրքեր միայն քննութեան պիտի ենթարկուին։

Գեր. Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ, որ իրը հինգ ամէն ի վեր Կովկաս կը գտնուէր, այս առաւօտ Բաքէի շոգենաւով մայրաքաղաքս եկաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ո------ն · Խրհրդոյ Ազգ · Կեդր · Վարչութեան

Ազգային վարժարանաց բարեկարգութեան Հրահանգին 49րդ յօդուածին տրամադրութեամբ՝ առանց արտօնագրի և վկայականի ներելի չէ պաշտօն վարել ազգային վարժարանաց մէջ։

Թէպէտեւ այս մասին քանիցս ազդարարութիւններ եւս եղած են որոց որ անկ է, որպէս զի առանց բարձրագոյն արտօնագրի և վկայականի, այսինքն լոկ շրջանաւարտի վկայականաւ, ոչ ոք ընդունուի ազգային կրթական պաշտօնէութեան մէջ, սակայն եւ այնպէս ցաւալի զանցառութիւններ հանապազ տեսնուելու վրայ են։

Իրաց այս վիճակին շարունակութիւնն այլ եւս ներելի չ'ըլլալով՝ որ կը հակառակի օրինաց բացորոշ տրամադրութեան եւ պատասխանատուութիւն կը հրաւիրէ Թաղ. խորհրդոց և գպրոցական տեսչութեանց վրայ, Ուստի · Խորհուրդս այսու Պաշտօնական ծանուցմամբ կը հրաւիրէ ազդ. պաշտօնական մարմիններն, որպէս զի առանց օրինական արտօնագրի և վկայականի ո՛չ ոք ընդունին ի պաշտօն ուսուցչութեան ազգային մանկուն, և այն ուսուցիչներն՝ որ տակաւին առանց վկայականի կը մնան, փութան ստանալ իրենց վկայական։

15 Հոկտ · 1890

Պալատէն հետեւեալ նամակն ուղղուած է մեզ հրատարակութեան խնդրանքով։

Կիրակի օր Թաղիս Խորէնեան երկրվարժարանի անուն տարեդարձի առթիւ յետ աւարտման եկեղեցւոյ՝ չքեղ հանդէս մը կատարեցաւ նոյն վարժարանի մէջ, ի ներկայութեան Արժ. Բարոզչին, Բահանայից դասուն, Թաղ. Խորհրդոյ և երկսեռ բազմութեան մը։ Ի մէջ այլոց ներկայ էին նաեւ Թաղիս սէր քօմիսէր Հազարապետ Էմին էֆէնտի՝ իւր մէկ պաշտօնէին հետ։

Հանդէսն սկսաւ ի ժամ 5½ վարժարանի անուան նուիրեալ երգով մը, յորմէ նոյն վարժարանի Հայ. լեզուի ուսուցիչ Թադէոսեան Ռեթէոս էֆէնտի · կարդացուեցան օրուան հանդիսին յարմար ճառեր, և կատարուեցան այլ և այլ արտասանութիւնք, և այս առթիւ բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց Օգոստափառ Սուլթանին։ Ուշադրութեան արժանի էին Պրն. Մէհրան Կ. Թաշճեանի և Օր. Ֆիլօմէն Թ. Քիւչիւքեանի, ինչպէս նաեւ Պրն. Յարութիւն Ն. Գարամանեանի արտասանութիւնք, մանաւանդ սոյն վերջինոյնը՝ որ հանդիսականաց բուռն ծափահարութեանց արժանանալով կրկնուեցաւ։

Հանդիսին վերջ տուաւ Արժ. Նախագահ Ս. Հայրն պարագային յարմար բանիւք որ աւարտեցաւ ի ժամ 6½։

ՀԱՆԴԻՍ ՀԱՐՕԱՆԵԱՑ

Երէկ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ Մեծ. Զգօն էֆ. Սիրաքեանի պսակադրութեան հանդէսն ընդ Ազն. Օրիորդ Մեսքար Սարաֆեանի, դուստր Մեծ. Յարութիւն էֆ. Սարաֆեանի, ի ներկայութեան ընտրեալ բազմութեան մը։ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց, որ կը նախագահէր հանդիսին, գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։ Յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, հրաւիրեալք առաջնորդուեցան Արհեստանոցի դահլիճն, ուր արժանավայել կերպով պատուասիրուեցան, եւ իրենց խնդակցութիւններն յայտնեցին նորապսակ ամուսին եւ ծնողաց ու ազգականաց։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻ

Սուրբէ Լէմնի անուանեցաւ կայս · պալատան բժիշկներէն նաւային Ֆէբիդ Բիֆաթ փաշա։

Սուրբէի առաջին Միւժտէճի անուանեցաւ կայս · պալատան կանոնային պաշտօնեաներէն Հաֆըզ Իպրահիմ էֆէնտի և երկրորդ Միւժտէճի անուանեցաւ կայս · պալատան Զիթ քէօշկի պահապաններէն Հիւսէյին աղա։

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պրուսայի կուսակալութեան խորհրդական Ճէմալ պէյի։

Սանիյէ Միւթէմարի աստիճան՝ Բերայի Նախնական դատարանին նստար Ապտուլլահ Նամէ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Փարիզու օսմանեան դեսպանատան երրորդ քարտուղար Ալի Ֆէրուխ պէյի, Սեվաստաբոլի օսմանեան դեր-հիւպատոս Տիգրան էֆէնտիի, Պրուսայի Նահանգին ոստիկանապետ Սիւլէյման էֆէնտիի, վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազ Ալի էֆէնտիի եւ վերաքննիչ ատենի անդամ Բագրմ էֆէնտիի։

Սայիսէի աստիճան՝ Պրուսայի հարցաքննիչ դատաւոր Հաճի Բաղրպ էֆէնտիի։

— —

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պրուսայի Նահանգին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Նէճաթի պէյի, Էսկիշէհր դաւառակին գայմագամ Մուսթաֆա Խուլուսի էֆէնտիի, Քէօթահիոյ թաղուր ազգաբնակ Ֆարիգ էֆէնտիի և Պրուսայի Նահանգին կենդրոնական թաղուր ազգաբնակ Ահմէտ պէյի։

— —

Ի ԿԱԶՍ · ՊԱԼԱՏ

Սպարապետ Բարձ · Ալի Սայպ փաշա երէկ առաւօտ կայս · պալատ երթալով Վեհ · Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստացաւ և անտի Թէոդոսիոթարանի պաշտօնատունը գնաց ուր կրեւոր գործոց անօրինութեամբ զբաղելէ յետոյ Սպարապետի Դուռը գնաց։

—Դատական Նախարար Վսեմ · Բիզա փաշա, Ոստիկանութեան Նախարար Նազըմ պէյ և քաղաքապետ Բրտվան պէյ երէկ առաւօտ յաջորդաբար կայս · պալատ գնացին և Վեհ · Սուլթանի հրամաններն ստանալով, իրենց պաշտօնատեղիները դարձան։

— —

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Բարձ · Մեծ-Եպարքոսն այս կիրակի իրիկուն իւր Նշան-Թաշիի ապարանքին մէջ ի նիստ գումարեց Յունաց Պատրիարքարանի առանձնայնորհմանց խնդրոյն քննութեան համար կազմեալ նախարարական յանձնաժողովն։ Ինչպէս յայտնի է, այդ յանձնաժողովոյ անդամներն են՝ Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշա, Ներքին գործոց նախարար Միւնիր փաշա և Դատական ու Կրօնական գործոց նախարար Հիւսէյին Բիզա փաշա։ Բարձր · Բեամիլ փաշա Յանձնաժողովոյն հաղորդեց արդիւնքն այն տեսակցութեանց զորս ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը ունեցած էր Էրէյլիի մետրապոլիտ Տ · Կէրմանոսի հետ որ, ի բացակայութեան Յունաց Ամէն · Պատրիարքին, կը նախագահէ Սինոդին, ինչպէս նաեւ Եէնիտունիա Տիմիդրաքի էֆէնտիի հետ։

Յանձնաժողովն որոշեց անխախտ պահել այն յայտարարութիւնները զորս կը պարունակէր Դատական Նախարարութեան կողմէ վերջին անգամ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին ուղղեալ թէզքերէն որ հրապարակուեցաւ արդէն։ Միակ հական կէտը որուն վրայ անհամաձայնութիւն կայ այս վայրկենիս կառավարութեան և Պատրիարքարանին միջեւ, կանոններու վերաբերեալ տրամադրութիւնն է։

(Լ · Հերար)

— —

Ի Բ · ԴՈՒՌՆ

Թնդանօթարանի վերատեսչութեան փոխանորդ Ֆէրիդ Սէյֆ փաշա երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Գերմանական, ռուսական, պելճիական, սպանիական, պարսկական և հելլենական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր · Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ · Նախարարին հետ։

— —

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Նախարարաց Խորհուրդն աւարտած է իւր խորհրդակցութիւններն ի մասին Պոլսոյ քարափանց շինութեան ծրագրոյն։

Խորհրդակցութեան արդիւնքը պարունակող տեղեկագիրը պատրաստուելու վրայ բլլալով, ի մտոյ պիտի մատուցուի ի կայս · պալատ։

ՄՈԼԹՔԷԻ ՏՈՐԵԴԱՐՁԸ

Գերմանական լրագիրք Մոլթքէ մառէշալի ծննդեան 90րդ տարեդարձին առթիւ կատարելի հանդէսներուն վրայ խօսելով, կը յիշեցուներն թէ զօրավարն 51 տարի առաջ օսմ · ծառայութեան մէջ գտնուելով, մասնակցած էր Նիսիպի ճակատամարտին։ Եւ կը յարէն թէ Վեհ · Սուլթանն հրամայած բլլալով գտնել այն ծերուն զինուորականներն որք ներկայ գտնուած են այդ ճակատամարտին, ասոնցմէ 17 հոգի գտնուած են, որոց երեքն հանդգնութեան կոչուած սպայներ։ Ըստ տեղեկութեանց գերման լրագրաց, Ն. Կ. Վեհափառութեան որոշմամբ՝ այդ զինուորականք Մոլթքէի ծննդեան 90րդ տարեդարձին օրը կայս · պալատը սեղանի պիտի հրաւիրուին և ճաշէն յետոյ իւրաքանչիւրն ընծայ մը պիտի ստանային։

— —

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ՉԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ)

Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է Ամբաստանիչ Ատենի կողմէ պատրաստուած ձերբակալման հետեւեալ հրամանագիրը։

Սկիւտարի Սէլամլըզ թաղը Հաճի Մարտիրոսի սրճարանը բնակող 55 տարեկան Համբարձում, միջահասակ, ծաւի աչքերով և սեւ յօնքերով ու մազերով, մին այն անձանց որք ամբաստանուած են իբրեւ անդամ այն խռովարարաց խումբին որ կազմուած է Հայաստան կայսակերպելու ցնորական գաղափարն իրագործելու համար և ձեռնարկած հանրային անդորրութիւնը խանգարող խռովարար ընթացից, փախած է։ Այս անձի ընթացքը կը պատշաճի Պատժական Օրինաց 54ՐԴ յօդուածի յաւելուածի առաջին հատուածին տրամադրութեան։

Ամբաստանիչ Ատենն, ըստ տրամադրութեան Պատժական Դատավարութեան Օրինաց չորրորդ գլխոյ երկրորդ մասին, իբրեւ ոճրագործ ամբաստանած է զնա Եղեռնագործ ատենին առջեւ ի բացակայութեան դատուելու համար։

Հետեւարար վերաքննիչ ատենի Պատժական ճիւղին մէջ կազմեալ Ամբաստանիչ ատենը պատրաստած է ձերբակալման սոյն հրամանագիրն ի դիտութիւն բոլոր դատական պաշտօնէից, որպէս զի վերոյիշեալ ամբաստանեալ Համբարձումն ո՛ւր որ գտնեն ձերբակալեն և յանձնեն նոյն դատարանի բանտը։

— —

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Կայս · հրամանաւ՝ համազգային անկեւանոցի հատատութեան համար կազմեալ յանձնաժողովն այսօր Ելմըտական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ ի նիստ պիտի գումարի ընդ նախագահութեամբ Վսեմ · Բակոր փաշայի եւ պիտի խորհրդակցի այդ անկեւանոցի կառուցումը փութով կատարելու միջոցներուն վրայ։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուրբիոյ Նահանգէն եկած հեռագրերու համաձայն, Համա գիւղաքաղաքին մէջ հնոտախտն սկսած է սաստկանալ։ Շաբաթ օրը 42 մարդեր զոհ գնացած են այդ հիւանդութեան։

Միւս կողմէ Հալէպէն եկած հեռագրերէ եւս կ'երեւի թէ հնոտախտն սկսած է տակաւ նուազիլ այդ կողմերը։ Կիրակի օրը Հալէպի մէջ հընոտախտի որ և է դէպք չէ պատահած և միայն առաջուան բռնուածներէն 6 մահեր պատահած են։ Նոյն օրը Բիմանիյէ անուն տեղն եւս հնոտախտէ 4 հոգի մեռած են։

— —

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՀՄԷՏԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Սէնայի վարժարանին անօրէնութիւնն առաջարկած էր Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան որ Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ գտնուած թաղագիտական պարտէզն աւելի ընդարձակուելով իրեն թողուի և վարժարանին ձեռագործները վաճառելու համար պարտէզին երկու ծայրերը շէնքեր շինուին։

Նախարարաց Խորհուրդն, որոյ մատուցուած էր այս առաջարկ, հարկ չէ դատեր որ այդ պարտէզ Սէնայի վարժարանին թողուի առանց թաղապետութեան փոխարինութիւն մ'ընելու և նկատելով որ վարժարանին հասոյթը բաւական է ծախքը գոցելու, որոշեր է պարտէզն ըստ առաջնոյն թաղապետութեան թողուլ և պարտէզին մօտ գտնուած տաղաւարները վերցնել և մինչեւ Տիքիլի Թաշ ծառեր տնկել։

— —

ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրի լրագիրք հետեւեալը կը պատմեն։

Այսրնէէն քանի մը ժամ հեռաւորութեամբ Զինա քաղաքէն երկու հովիւներ անգործութեան պատճառաւ ճանբայ կ'ելլեն դէպի Միլասս ուր կը յուսային միջոց մը գտնել իրենց օրապահիկը ճարելու համար։ Զօպանիսա կոչուած քրդական գիւղն անցած ժամանակնին, պահ մը կանգ առին ու շարունակեցին իրենց ճանբան։ Սարը-Դըզդ կոչուած տեղւոյն մօտեցած ժամանակնին, գեմերնին ելան Զօպանիսացի երկու սատանաներ օրք հրամայեցին անոնց՝ դրպանին գտնուած բոլոր դրամը յանձնել։ Հովիւներն հնազանդելով յանձնեցին իրենց բոլոր հարստութիւնը,—մէկ ու կէս մէճիտ։ Երկու Քիւրտերը բարկանալով իրենց եաթաղաններն հանեցին և անոնցմէ մին մէկ հարուածով կոտրեց ու գետին դլորեց հովիւներէ միոյն գլուխը։ Երկրորդն յաջողեցաւ վրիպիլ չարագործին հարուածէն, և անոր վրայ յարձակելով յափշտակեց եաթաղանը զոր երեք անգամ անոր կուրծքը մխեց։ Յետոյ խոյս տալով, Զինա դարձաւ ուր իրողութիւնը պատմեց դայմագամին։ Այս վերջինը իսկոյն ճամբայ ելաւ իր մարդերով և յաջողեցաւ ձերբակալել միւս քիւրտը զոր դատական իշխանութեան յանձնեց։

— —

ԵԷՄԷՆ

Եէմէնի դաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ տեղական կառավարութիւնը յուսալի գտնելով ոսկւոյ, արծաթի և պղնձի հանքերու գոյութիւնը նահանգին մէջ, որոշած է վարձատրութիւններ տալ անոնց որք այդ տեսակ հանք մը գտնեն։ Ըստ այդ որոշման, 10,000 րէալ պիտի տրուի ոսկւոյ հանք մը գտնողին 5000 րէալ՝ արծաթի հանք եւ 3000 րէալ պղնձի հանք գտնողին։

Դեր · գնդապետ Տոքթ · Ամէմեան պէյի տրուած պատուանշանը չորրորդ կարգի Օսմանիէի էր, եւ ո՛չ թէ Մէճիտիէ, որպէս սխալմամբ ծանուցած էր երէկ։

— Հելլենական դեսպանուհի Տիկին Մավրոկօրտաթօ երէկ Աթէնք ուղեւորեցաւ։

—Սիրքէճիի նորակառոյց կայարանի շինութիւնը վերջնապէս աւարտած բլլալով, կայս · Իրատէի ելլելուն կ'սպասուի անոր բացման հանդէսը կատարելու համար։

—Մէվլուտի տօնին առթիւ Վեհ · Սուլթանը երկու հազար քիլօ շաքարեղէն շընորհած է Միլքիէի վարժարանին։ Այս շաքարեղէնք երէկ բաշխուեցան նոյն վարժարանի պաշտօնէից և աշակերտաց, որք բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց և բարօրութեան Ն · Վեհափառութեան։

—Ճիտտէի մաքսատան հաշուակալութեան առաջին քարտուղար անուանուած է Մաքսային վերահսկութեան հաշուակալութեան գլխաւոր քարտուղարներէն Հաճի Խալիտ էֆէնտի։

—Պոլսոյ Ֆաթհի Թաղի պահպանոցին ոստիկան-զինուորաց հարիւրապետ Մուսթաֆա էֆէնտի երէկ առաւօտ իւր տան մէջ անձնասպան եղաւ ատրճանակի հարուածով մը։

—Պրուսայի Նահանգին Էվգաֆի հաշուակալ Օսման էֆէնտի միանգամայն տընօրէն կարգուած է տեղւոյն արքունի շէնքերու կառուցման։

—Շիրքէթի 40 թիւ շոգենաւն, որ ցարդ ընկերութեան գործարանին առջեւ կը գտնուէր, երէկ կամուրջէն դուրս եկաւ և մինչեւ Պէյօղլուքէրէ գնաց մեքենայն փորձելու համար։

—Դոնիսայի Նախորդ կուսակալ Սուրուրի փաշա, որուն համար կայս · Իրատէ մը հրամայած էր Զմիւռնիա երթալ և անդդարմանել իւր հիւանդութիւնն, իւր որդւոյն հետ Զմիւռնիա ժամաներ և հաստատուեր է յատկապէս վարձուած ծովեզերեայ տան մը մէջ։

—Երէկ Վառնայէն մայրաքաղաքս եկան տասնեմէկ տնուոր բուլգարի խալամ գաղթականներ։

—Զմիւռնիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ տեղւոյն վերաքննիչ ատենը արձակած է իւր վճիռն ի մասին Մանիսայի ընդհանուր դատախազի օգնական Բէչատ պէյի, և հարցաքննիչ դատաւոր Նազարէթ էֆէնտիի որք կաշառակերութեան խնդրոյ մը առթիւ ամբաստանուած են ինչպէս նաեւ Քէօյլեան Արթին էֆէնտիի ու Խալիլ աղայի որք կաշառակերութեան իրբեւ միջնորդ ամբաստանուած են։ Տրուած վճռոյն համաձայն, Բէչատ պէյ դատապարտուած է մէկ տարուան բանտարկութեան, Նազարէթ էֆէնտի՝ մէկուկէս տարուան, Քէօյլեան Արթին էֆէնտի չորս ամսուան և Խալիլ աղա ութ ամսուան։

—Իտկար Պէանքի և Ժորժ Ճորճաքի անուն անձինք ապերսագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս իշխանութեան արտօնութիւն խնդրած են Բըրէ Ժ---ռալ անուն Ֆրանսերէն թերթ մը հրատարակելու համար։

— Հեռագրական և թղթատարական վարչութեան որոշմամբ յատուկ թուղթեր պատրաստած են, որպէսզի ժողովուրդն այդ թուղթերու վրայ գրէ հեռագրատան յանձնուելիք հեռագրերը։ Առ այժմ այդ թուղթերէ 20.000 հատ պիտի պատրաստուին Պոլսոյ, Բերայի, Զմիւռնիոյ ու Սկլաւոնիկի հեռագրատանց զրկուելու համար։

—Կայս · հրամանաւ՝ Սպարապետի Դրան մէջ գտնուած Թաշ Գըշլաի մտ լուսանկարչատուն մը պիտի կառուցուի 40.000 ղրուշ ծախքով։

—Լոյտի ընկերութեան վարչական խորհրդոյ նախագահ Պառոն տը Մորբիւրկո նախընթաց օր Մեծ-Եպարքոս Բեամիլ փաշայի ապարանքը գնաց և այցելութիւն տուաւ Ն · Բարձրութեան։ Պառոն տը Մորբիւրկո յետոյ Ծովային նախարարութեան պաշտօնատունը գնաց և այցելութիւն տուաւ նախարար Վսեմ · Հասան փաշայի։ Երէկ եւս Սպարապետի Դուռը գնաց և այցելութիւն տուաւ Բարձր · Սպարապետին և այլ զինուորական բարձրասիճան պաշտօնատարաց։

Պառոն տը Մորբիւրկո յառաջիկայ հինգշաբթի օր Վիէննա պիտի ուղեւորի արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

—Նիքոլա Վիթալիս էֆէնտի անուն անձ մը արտօնութիւն խնդրած է Ռըվիւ Մ---ըլիմ դը Ֆրանսիէնը անուն Ֆրանսերէն թերթ մը հրատարակելու համար ի Կ · Պոլիս։ Այս թերթ, որ ծովային ու առեւտրական նիւթեր պիտի պարունակէ, շաբաթն երկու անգամ պիտի հրատարակուի։

—Մախսուսէի վարչութիւնն ամսական 750 ոսկիով վարձած է Գարամանեան ընկերութեան Նէ-դա շոգենաւն, որ այժմ ի Բլազմէն քարանթինա կ'սպասէ և ի մտոյ ասա պիտի ժամանէ։

—Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է վերցնել Պոլսոյ մեծ փողոցներուն վրայ գտնուած տաղաւարներն, որք տգեղ տեսարան մը կը ներկայացնեն։ Ներքին գործոց Նախարարութեան կողմէ այս որոշում հաղորդուած է Քաղաքապետութեան և անտի Թաղապետական բոլոր շրջանակաց։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ · ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ ՍՈՊՈՐԱՆՑԷԻ

ՍՈՖԻԱ, 27 Հոկտ.—Նորընտիր Ազգային Ժողովն այսօր Իշխանին կողմէ բացուեցաւ սովորական հանդիսիւ։ Իշխանը սա ճառն արտասանեց։—«Ուրախ եմ Նորընտիր երեսփոխանները մայրաքաղաքիս մէջ հաւաքուած տեսնելով։ Ժողովրդեան ցոյց տուած վստահութիւնն ապացոյց մը կը նկատեմ թէ գահակալութենէս ի վեր հետեւած քաղաքականութիւնս, որուն իմ կառավարութիւնս կը հետեւի, ժողովրդեանս հաւանութիւնը կը վայելէ։ Ցապագային պիտի շարունակեմ այս քաղաքականութիւն, որ այնքան լաւ արդիւնքներ տուաւ երեք տարիէ հետէ, ի յառաջդիմութիւն մեր հայրենեաց։

«Տարւոյս ընթացքին մէջ կարեւոր դէպքեր պատահեցան ի բարեկեցութիւն պուլկար ժողովրդեան։ Ասոնք են՝ Եմսպոլի Ուրկասի երկաթուղւոյն բացումը, բանակին նոր կազմակերպութիւնը, կատարեալ գործեալ զէնքեր, Սոֆիա-Թռնովա-Քասիրչանի երկաթուղւոյն քննութեան աւարտումն, և առեւտրական պայմանագրաց կնքումը Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Ֆրանսայի և Զուիցերիոյ հետ։ Տարւոյս ուրիշ մէկ կարեւոր դէպքն եղաւ Պէրլինեան տրուիլը պուլկար եպիսկոպոսաց որք ղրկուեցան ի Մակեդոնիա, որով Վեհ · Սուլթանին ուղղակի տիրապետութեան ներքեւ գտնուող մեր ազգակցաց ամենէն օրինաւոր պահանջումներէն մին գոհացում ստացաւ, և որ ակներեւ ապացոյց եղաւ մեր գերիշխան վեհապետին բարեացակամութեան հանդէպ պուլկար ժողովրդեան, և այս ժողովուրդը զարգացման ու յառաջդիմութեան ճամբու մէջ տեսնելու իւր վեհապետական բաղձանաց։ Բարեկարգութիւնն որ երկրին մէջ տիրեց իմ բացակայութեանս միջոցին և օտար երկրաց մէջ ցոյց տրուած համակրանքն առ պուլկար ժողովուրդն՝ քաջալերական իրողութիւններ էին։

«Իմ կառավարութիւնս զանազան օրինագծեր կը պատրաստէ երկրին բարւոք կազմակերպութեան համար, զոր ձեր լուսամիտ քննութեան պիտի ենթարկէ, և կը յուսամ թէ ամենայն խստութեամբ պիտի քննէք ձեր փորձառութեանց համեմատ։ Աստուծոյ օրհնութիւնն հայցելով ձեր աշխատանաց վրայ յօդուտ հայրենեաց, բացուած կը հռչակեմ Ազգային վեցերորդ Ժողովոյն նստաշրջանը։

—Սոպրանչէն վերընտրեց իւր նախորդ նախագահը, Պ · Սլաքով։

ՄՈԼԹՔԷ

ՊԵՐԼԻՆ, 27.—Մոլթքէ Վեհ · Սուլթանէն ստացաւ հեռագիր մը, որ ջերմպին բանիւք կը խնդակցի Մարեշալին 90ՐԴ տարեդարձին առթիւ, և կը յիշէ նորա ծառայութիւններն առ Թուրքիա, երբ օսմ · երկրին մէջ կը պաշտօնավարէր (կէս դար յառաջ)։

—Մոլթքէ ինքնագիր նամակ մը ստացաւ Զարէն։ Պիզմարք յոյժ սիրալիր հեռագիր մը ղրկեց։

—Կայսերական պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Կայսեր խնդակցական բանախօսութիւնն առ Մոլթքէ, զոր Ն. Կ. Վեհափառութիւն կ'ողջունէ իրրեւ պետ բանակին և հիմնադիր գերման կայսրութեան։

ԵՐԵՍՓ · ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔ, 27.—Կառավարական ակմրոց մէջ համոզում կը տիրէ թէ ընտրութեանց արդիւնքը նպաստաւոր է Պ · Թրիքուփիսի, թէեւ կառավարական նոր մեծամասնութիւն յոյժ տկար է։ Պ · Թրիքուփիս ընտրեցաւ ի Միսոլոնկի, ընդդիմադիր կուսակցապետ Պ · Տէլիանի՝ ի Թրիփոլիցա։ Աթէնք ընտրեց եօթն նախարարականներ և ութ ընդդիմադիրներ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 27.—Ֆրանսայի Յունաստանի մէջեւ կնքեալ առեւտրական առժամեայ կարգադրութեամբ, Յունաստան 30 % գեղջ կ'ընէ Ֆրանսայէն բերուած ժանեակներու (դանթէլ) մաքսին վրայ, և 50 % գեղջ թաւշի, մետաքսի և անուշահոտութեանց վրայ։ Ֆրանսական նաւեր պիտի վայելեն օտար նաւերու տրուած ամենէն նպաստաւոր մաքսային պայմանները։

Ի ՍԵՐԲԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 27. — Միլան թագաւորը վաղը կը մեկնի Սերպիայէն։ Երէկ ըսաւ նախարարապետ Պ · Կրուիչի թէ չափազանցեալ են այն խօսքեր զորս լրագիրք իւր բերանը դրած են իբր թէ ըսած լինի պատանի թագաւորին դէմ։ Յարեց թէ ինք գոհ է երկրին վիճակէն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊԱՐՍԱ

Լատինիա 16 Հոկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՆԱՆԱԿԱՐԳՈՅ

3 տարի Լատարայի վրայ	108
3 » Բարիզի »	23 32½

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ դրամ · (Մէջտ · Սէրի)	19 27
Ղատուական բացուեցաւ	19 8½
Նոր տարի »	19 28
Թաշվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ [Գ · կ ·]	78 28
» » ժամ էին «	78 32

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԳԹՈՒ

Սովորութիւն	A · Սէրի	40 7/8
»	B · »	22 3/4
»	C · »	19 25½

ԹԱՆԿՆԵՐՈՒՄԻՆ

Սովորական ժանեկներ	Անգլ · Լր ·	5
Բրեսի ժանեկներ	Օսմ. »	9 25
Գանք առ գոնս	» »	6 36
Սոս · Շանմ եվրոպէօր	» »	4 35
Թրամանէլ	» »	525
Բաս մէջի երկաթուղի	Ֆր ·	78 8/8
Սամսունեան 1 տարիանի	Գ · Կ ·	151

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	Գրշ ·	100
20 Ֆրանգոց	»	86 38
Անգլիական ոսկի	»	109 37
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմպերիալ	»	91 30
Ռուբլի	»	51 10
Ռուպի Թրթռագրամ	»	7 56
Տէր · ազիսար · (տարբ)	»	107 28
Ֆլորին	»	102 30
Լինգոց	»	102 20
Մենթալիտ	»	100 10
Ռումանիէ	»	—

ՆՈՐ ԳԻՒՏ

Ի ԽԱՂԱԽՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

Աբէ-Եէլ յաճախ տնտեսական և առեւտրական խնդրոյ վրայ խմբագրական տեսութիւններ կը հրատարակէ։ Սոյն խնդրոյ ազգին անհուն մեծամասնութեան համար ունեցած անընդարձակ կարեւորութեան վրայ ճառերն աւելորդ իսկ է · սակայն գիրքդարար՝ լրոյ մասին մէջ դուն ուրեք կը տեսնուին օրուան տնտեսական եւ առեւտրական խնդրոյ եւ Եւրոպիոյ մէջ օր ըստ օրէ հնարուած նորանոր գիւտոց վրայ տեղեկութիւններ, որք կրնային թեւեւս օգտակարապէս գրաւել մերազնեայ դրամատերաց, արհեստաւորաց և վաճառականաց ուշադրութիւնը և շահու նոր աղբիւրներ ցուցնել անոնց։ Ունինք առեւտրական թերթ մը, չունինք արհեստական (ինտիւսթրիէլ) և ուսումնական հանդէս մը և կը գանգատինք թէ մեր վաճառականք եւ արհեստաւորք անաստուն նման ինչ որ պակերնուն տեսած կամ ժառանգած են, այնպէս կ'երթան։ Ո՞վ պիտի բանայ անոնց աչքը, ո՞վ պիտի ցուցնէ հաց վաստկելու, հարստութիւն գոյացնելու և արհեստներնին կատարելագործելու նորանոր ճամբաները։ Այսպիսի նիւթերու վրայ առնենասութիւնք չեն ըլլար · քարոզիչք չեն կրնար խօսիլ · եւ եթէ լրագիրք ալ չ'գրեն, օտար լեզուէ չհասկցող մեր բազմութիւնը մեծամասնութիւնը կը մնայ բոլորովին անտեղեակ և անհաղորդ իւր շուրջը եղած յառաջադիմութեանն և տնտեսական յեղափոխութեանց։ Այս մասին մի փոքր ծառայութիւն մատուցանելու համար Աբէ-Եէլի ընթերցողաց կուգամ խօսիլ նոր գիւտի մը վրայ, որ թէեւ իբր ամիս մը առաջ հրատարակուեցաւ Եւրոպական մամլոյն մէջոցաւ, բայց արձագանգ չգտաւ հայ թերթերու մէջ։—Սոյն գիւտը կը կայանայ ելեկտրականութեան կիրառութեան վրայ խաղախորդութեան արհեստին մէջ։

— —

Անասնոց մորթերը կաղնիի, չաղանակենիի և այլ ծառոց կեղեւին մէջ պարունակեալ պնդացուցիչ, սեղմիչ նիւթին (tan) միջոցաւ կերպարանափոխելով՝ կաշիի վերածելու արհեստը շատ հին է։ Բայց մինչեւ վերջին ատենները շատ քիչ առաջ դացած էր այս արհեստը։ Ցաճկաստան՝ իւր ընդարձակածաւալ տարածութեան մէջ ամենօրեայ մորթիւած հազարաւոր անասնոց մորթերը ըստ մեծի մասամբ յետոյ (ի Թաղղիա մանաւանդ) կարտածէ ոչինչ գնով մը՝ հազիւ նախնական դարձուածութիւն մը անցնելէ, այն է չհոտելու չափ աղելէ և քաշկռտելով չորցնելէ վերջը։ Թուրքիոյ մի քանի քաղաքաց մէջ գտնուած խաղախորդարանք այ հազիւ կարող են ստորին տեսակէ կաշի մը պատրաստել, որք գէշ կը հոտին և չեն դիմանար խոնաւութեան և ջրի դէմ, մինչդեռ ոչինչ գնով մեր ի Թաղղիա արտածած մորթերը մի քանի ժամանակ վերջը պատուական դաղղիական կաշի դարձած կը վերադառնան մեզ ոսկւոյ գնով։

Ի՞նչ է պատճառը որ Ցաճկաստանի դրամատէրներէն դրեթ

մաքուր ջրով կը լուան, որ նորա աղտեղութիւնքը և արեան հետքերը կ'առնու կը տանի. Այս լուացումը թարմ մորթերուն համար 2—3 օր կը տեւէ, իսկ չոր կամ աղած մորթերու համար աւելի կը տեւէ. յետոյ մորթերը կը ծեծեն և կը քաշկռտեն. Տաճկաստանի մորթի արտածողք այս չափս ընելով կը բաւականանան.

Ասկէց յետոյ մորթերը փոխն ի փոխ ուղղանկիւն աւազաններու մէջէ կ'անցնին ուր տասն և հինգ օրի չափ լուծեալ կրաջուրի ազդեցութեան կ'ենթարկին. երբ այդ աւազաններէն հանուին՝ մորթին երեսի մաշկը և մազերը այնչափ թուլցած կ'ըլլան որ թեթեւ աշխատանքով մը կրնան քերծուիլ վրայէն. Այն ատեն բութ դանակով կային քերելով մազերն ու մաշկը կը սկրթեն կը հանեն վրայէն. իսկ կանոնաւոր գործարանաց մէջ մեքենաշարժ թերթաքարէ (առտուաղ) դլանով մը կ'ըլլայ այս գործողութիւնս. յետոյ կը լուան և հուսկ ուրեմն մորթին ներքին մասին փակած միսերն ու աղտեղութիւններն ալ կը քերեն կը հանեն.

Մորթին կաշի փոխակերպուելու բուն գործողութիւնն ասկէ վերջը կ'ըսկսի. Մինչեւ հիմա գործադրեալ մեթոդը սա էր. Մորթերն ամիսէ մը մինչեւ վեց շաբաթ կարգ մը ջրալից կարասներու մէջ կը ձգուին ուր կաղնիի կեղեւներու փոշին (թանէն) լուծեալ ըլլալով, անոնց մէջ լաւ մը կ'ուռենան. այս բանէնը հեղհեղեալ պէտք է աւելցնել. Յետոյ երբ լաւ մը մորթերը կ'ուռին, և ծակոտիքը լաւ բացուած և մորթին թելերը իրարմէ բաժնուած կ'ըլլան՝ կը տանին կը նետեն ջրալից փոսերու մէջ որոց մէջ շատ աւելի քանակութեամբ բանէն լուծուած է. Հուսկ յետոյ կը փոխադրեն ուրիշ փոսերու մէջ ուր տեղ երկու ամսոյ չափ չոր կաղնւոյ կեղեւի ազդեցութեան կ'ենթարկին.

Ահա այս կերպարանափոխեալ գործողութիւնն է որ, ինչպէս ըսինք, 6 ամսոյ չափ կը տեւէ և ընտրելագոյն կաշիներու համար մինչեւ ինն ամիս պէտք կ'ըլլայ անցունել. Նոր մեթոդով՝ հնարիւ ելեկտրական ազդեցութեան, մորթին համեմատ, 24 ժամէն մինչեւ 4 օրուան մէջ կարելի պիտի ըլլայ ի գլուխ հանել.

Ելեկտրականութիւնը խաղախորդութեան մէջ գործածելու գաղափարը նոր չէ. Եւրոպոյ մէջ կ'երեւի թէ 40-50 տարիէ ի վեր կ'աշխատին եղեր այս բանիս, բայց մինչեւ ցարդ եղած այլև այլ փորձերը զգալի արդիւնք մը տուած չէին, թէեւ կաշեկազմութեան տեւողութիւնը հնար եղած էր մի քիչ պակեցնել ելեկտրականութեան օգնութեամբ.

Իսկ նոր դիւս, որ 8-9 ամսուան գործն երկու երեք աւուր մէջ կատարել կուտայ, գլխաւորաբար սա երկու սկզբունքին կիրառութեան վրայ հիմնուած է. 1. Թանէնով լուծեալ ջրոյն մէջ փոխանակ կաշիները անշարժ ձգելու, դանոնք շարժելով թանէնի ծծման գործողութիւնն արագացնել. 2. ելեկտրական հոսանք մը քաշելով սոյն հեղուկին մէջ.

Արիւնը մաքրուած և մազազուկը քերծուած մորթերը սաստիկ կեդրոնացեալ, թանէնի ջրով լեցուն թմբուկի մը մէջ կը դնեն որ հորիզոնական առանցքի մը շուրջը կը դառնայ. Իւրաքանչիւր թմբուկ 500էն մինչեւ 700 քիլո մորթ և 1200էն մինչեւ 1500 լիտրա թանէնաւոր հեղուկ կը պարունակէ, որուն վրա քիչ մ'ալ բեւեկնիի ողիք (թիրէմենթին բուհը) կ'աւելցնեն, յետոյ թմբուկը կ'սկսի դառնալ. Միանգամայն հեղուկին մէջ կ'երկարին ելեկտրական խուրձ մը ուրթ պղնձեալ թելէ բաղկացեալ որք անիւը չարժող շղթայ խողովակներուն ուղղութեամբ ձգուած պէտք է ըլլան և միշտ ջուրին մէջ մնան. Յետոյ 10 Ամբեռի սաստկութիւն և 100 աստիճանի շարժիչ ելեկտրականութիւն արտադրելու կարող ելեկտրական մեքենայի մը միջոցաւ (տինամօ) ելեկտրականութիւն կը հաղորդեն նմա.

Ըստ բրոֆէսէօր Մանցի, այս կերպով պատրաստուած կաշիները՝ արտաքին տեսքով, գոյնով և ներքին էական յատկութեամբ՝ սովորական կաշիներէ բնաւ չեն տարբերիր.

Այս կաշիները փորձելու համար քացախի (ասիտ ասէթիք) մէջ դնելով՝ (որով յայտնի կ'ըլլայ թէ թանէնը ո՛ր աստիճան ներգործած է մորթին վրայ) հանկցուեր է որ հորթի մորթերը 48 ժամ սոյն գործիքին մէջ մնալէ յետոյ կատարելապէս կը կաշինան. Կովի, եզան և ձիու մորթերը 72էն մինչեւ 96 ժամ կ'ուզեն լաւ մը կաշի դառնալու համար. Մինչդեռ նախկին դրութեամբ 9 ամիս պէտք էր.

Վերջապէս այս կերպով պատրաստեալ կաշիները քիմիական տարբերագրութեան ենթարկելով՝ որ ստուգագոյն եղանակն է անոնց յատկութիւնը ճշդելու, ստուգուեր է որ սոյն սուղ ժամանակամիջոցի մէջ պատրաստուած կաշիները թէ՛ ներքուստ և թէ արտաքուստ ամենակատարեալ կերպով թանէնը ծծած և կաշեացած են, իբր թէ բաղում ամիսներ մնացած ըլլային աւազաններու մէջ. թէ որ և իցէ տեսակ մորթեր կրնան կաշիի վերածուիլ այս եղանակաւ, մինչև մեքենային մէջ մնալու տեւողութիւնը փոխելով.

Լոնտոնի և Լիսպոնի խաղախորդարանք, ինչպէս նաեւ Բարիզի մէջ խաղախորդարան մը մէկ երկու ամիսէ ի վեր սկսած են այս նոր դրութիւնը գործածել, որ քիչ ատենէն Նիւ-Եորքի մէջ ալ պիտի մտցուի. Հետեւաբար, եթէ այս դրութիւնը տարածուի, յուսալի է որ կաշիներու դիմն ալ մեծապէս աժանցնայ. Մեզ համար սա օգուտը կ'ընծայէ որ կաշեգործութեան համար նոր դրութիւնը շատ նուազ դրամագլուխ ու ծախք կը պահանջէ քան ինչ որ ցայժմ պէտք էր. հետեւաբար մեր այն դրամատէրք որք ցարդ մեծ դրամագլխոյ և բազում ժամանակի պէտք կայ ըսելով կը խրտչէին բուն իսկ երկրին մէջ ընտիր կերպով պատրաստել կային և կը բաւականանային Տաճկաստանի մէջ մորթուած միլիոնաւոր կենդանեաց մորթերն Եւրոպացւոց ծախելով թեթեւ վարձք մը ստանալ կամ շատ դէջ և թերի կերպով կընային միայն պատրաստել զայն, փափաքելի է որ սմփին և օգուտ քաղեն սոյն նոր դիւտէն, չմոռնալով մանաւանդ որ քիչ ատենէն առևտրական դաշնագրոց փոփոխմամբ օտար ապրանաց մաքսերը պիտի բարձրանան և ներքին մաքսատուրք ընդունին, որով կընան մեծ շահ հանել սոյն գործէն մանաւանդ ներքին գաւառաց մէջ.

Զմոռնանք սա ալ յիշել որ Եւրոպացիք օգուտ քաղել գիտեն ամենաչնչին կենդանեաց մորթերէն ալ, ինչպէս նաեւ մորթերուն մազերէն ալ, որոնք ամենայն ինչ, էշը, ուլը.) պատուական ձեռնոցներ, քսակներ և այլն շինելու համար. մենք շատ շատ ծողը նետել միայն գիտենք զանոնք.

Ն.

ԼՈՆՏՈՆԻ ԿԵԱՆՔԷ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Հոկտ. 1890

Ի Խաւարակուռն Անգլիա.—Լոնտոնի աղքատաց եւ կաբի ձին.— «Խորհուրդեալ Տաճկերորդն».— Առաջադրեալ երեք նոր գաղթականութիւնք.— Պութհ Զօրավարի մոտոիպար ապագայն.—«Գործնական եղրակացութիւնը.

Լոնտոնի գրավաճառաց խանութներու շուրջը մասնաւոր ոգեւորութիւն մը կը տիրէր երէկ. օրուան եւ կամ թերեւս ամսուան ամենէն նշանաւոր հրատարակութիւնն է որ առիթ կուտայ այդ ոգեւորութեան. «Ի Խաւարակուռն Անգլիա և դուրս գալու ճամբան» է գրքին անունն որ երէկ հրապարակ ելաւ եւ որուն ակնարկած էինք անցեալ անգամ խոստանալով աւելի ընդարձակօրէն խօսիլ ներկայիս. Ցիշեցնինք արդէն թէ գրքին հեղինակն է փրկութեան բանակի Պութհ Զօրավարն. Այս շաբաթուայ օրաթերթերու համար գործ բացուած է. երէկ սկսան երկար բարակ գրել այս գրքին վրայ և հաւանօրէն պիտի շարունակեն այսպէս պահ մը. Ամսաթերթեր և այլ պարբերական հրատարակութիւնք եւս անտարակոյս ունին իրենց ընթերցողները նոյն գրքին վրայ, այլ կ'սպասեն ամսագլխին թէեւ ոմանք այն ստիճան անհամբեր գտնուած էին որ ձեռագիրը կարդալով իրենց քննադատութիւնն հրատարակեցին գրքին հրատարակումէն առաջ. Բոլորովին անտեղի չը կրնար համարուիլ ուրեմն եթէ մենք ալ մեր խոնարհ կարգին փորձենք մեր ընթերցողաց ծանօթացնել օրուան հրատարակութիւնն, հեռի մնալով ամէն տեսակ նախապաշարումէ, որ կարծենք ամեն արդար և խոհեմ գրադատի պարտքն է.

«Ի Խաւարակուռն Անգլիա եւ դուրս գալու ճամբան» կը բաղկանայ 300 երեսէ եւ ունի գունաւոր հանճարեղ յատակագիծ պատկեր մը, որ մտադրեալ է ներկայացնել գրքին նպատակն. Պութհ Զօրավար (այս է ըսինք հեղինակին անունն) իր գրելու կարողութիւնն ցոյց կուտայ գրքին սկիզբէն իսկ եւ առաջաբանին ընթերցումը չ'աւարտած սա համոզումն կ'ունենայ ընթերցողն թէ հեղինակն «գրել գիտէ». Գիրքն գրուած է ամէն մարդու համար եւ ձօնեալ է հեղինակին «սիրելի, հաւատարիմ եւ անձնուէր կնոջը». Առաջաբանն քիչ մը երկար է փախած կարծես, մանաւանդ երբ յիշենք թէ գրքերու առաջաբանն կարդալու համբերութիւն քիչերու առաքինութիւնն է եւ թէ երբեմն ալ առաջաբանով բաւականանալ կ'ստիպուի ընթերցողն. Առաջաբանին մէջ հեղինակն (ամէն կարգի հեղինակաց պէս) իր ձեռնարկի պատճառներն կը թուէ. կուտայ իր անձնական փորձառութիւնք կը տորներ և այս ամէնն անչուշտ կը գործածէ ձեռնարկին կարեւորութիւնն հաստատելու համար. Կանուխ հասակէն հեղինակին մտքին մէջ այրող խնդիր մ'էր Լոնտոնի աղքատ դասի թշուառութիւնն. ամբողջ կեանքն անցուցած է Լոնտոնի այդ դասի մէջ եւ իր առաջադրած յատակագիծ ձեւած է այդ դասին վերաբերմամբ, պարագայքը բարւոքելով գնոյն ի փրկութիւն շահելու համար. Շնորհակալութեամբ կը յիշէ գրական ձեռնտուութիւնն բարեկամի մը, որ, կ'ըսէ, բնաւ յարաբերութիւն չ'ունի Փրկութեան Բանակի հետ այլ ջերմապէս կը համակրի իր առաջարկի. Դժուար չէ արդարեւ զանազանել թէ գրքը ո՛ր մասն գրուած է այդ «Դրական բարեկամէն եւ ո՛րն բուն իսկ Զօրավարէն. բայց այս խնդրէն դուրս է. Ամբողջ գիրքն բաժնուած է գլխաւոր երկու մասերու. առաջին մասն կը նկարագրէ «խաւարակուռ Անգլիան» և երկրորդ մասն կը ցուցնէ անկէ ազատելու կերպն և կամ «դուրս գալու ճամբան».

Գրքին անունն անշուշտ թելադրուած է Սթէնլիէ. «ի Խաւարակուռն Ափրիկէէ» արտատպուած է կտոր մը. ուր աշխարհահռչակ խուզարկիչն կը նկարագրէ խիստ անտառն և իր հետեւորդներն. եւ հոս մեր հեղինակն կը սկսի բաղդատութիւնն. Ափրիկէի մահարոյր ճահիճն Անգլիոյ քաղաքաց ջերմի որջն է. Ափրիկեան անտառի փղոսկրի շահադէտն կը բաղդատէ անգլիական գաբէջրապետին հետ որ աղքատին տկարութեամբն կը հարստանայ. Ինչո՞ւ համար այսչափ շատ խօսինք Խաւարակուռն Ափրիկէի վրայ, կը հարցունէ Պութհ զօրավար, մինչ մենք խաւարագոյն Անգլիա մը ունինք. Անգլիոյ բազմամարդութենէ հազարաւորներ Ափրիկէի յեռին բնիկներէ շատ աւելի նախանձաւոր վիճակ մը չունին, կ'ըսէ. Գրքին առաջին 80 երեսներուն մէջ հեղինակն կը պարզէ ընկերային հիւանդութեան երեւոյթներն և իր նպատակին ջատագովութիւնն ամենուն հասկնալի ընելու նպատակաւ մարդոց և կանանց համար կը պահանջէ ձեռք ձգել ապրելու նախնական պայմաններն, զորս կը վայելէ Լանդէն ի՞ւ՝ յէ մը. Ծանր և անհաւատալի կը թուի այսպիսի խօսք մը, բայց հեղինակն իր ըսածը կը հաստատէ օրինակով մը.— Երբ Լոնտոնի փողոցներէն միոյն մէջ կը տեսնենք գետինն ինկած կանգուն ձի մը՝ ոտքի կը վերցուենք զայն առանց հարցափորձելու թէ ի՞նչպէս եղաւ որ ինկաւ. ոտքի կը վերցուենք զայն եթէ ո՛չ իր սիրոյն համար գէթ անցուդարձին արգելք չըլլալու համար. Զին հաւանօրէն գետին ինկաւ սնունդի պակասութեան կամ ծանր աշխատութեան պատճառաւ և եթէ զայն վերցուելէ ետքը վիճակը փոխելու հետամուտ չպիտի ըլլանք՝ ըրածնիս անօգուտ բան մը ըլլալէ զատ վնասակար իսկ է. զի խեղճ անասունն դարձեալ գետին պիտի գլորի ուժասպառ մի՛ և նոյն պատճառաւ և պիտի ըլլայ «յոռեգոյն քան զառաջինն». Այս է առաջին կէտը. երկրորդն ալ թէ՝ Լոնտոնի կառքի ձի մը ունի երեք բաներ— ապաստանարան մը գիշերուան, կեր ստամքսին համար և որոշեալ ժամանակ մը գործելու համար. Այսպէս կառքի ձին երբ խնայ կը վերցուի և ունի կեր, ապաստանարան և գործ ցորչափ կ'ապրի. Որչափ ալ նուաստ և խոնարհ տիպար մը ըլլայ այս, կ'ըսէ հեղինակն, մեր ընկեր-արարածներէ միլիոնաւորներ անկարող են ձեռք ձգել այդ վիճակն. Ցաւալի պատկեր մը մարդկութեան համար, այլ քանի՛ ճշմարիկ Լոնտոնի և շատ մը մեծ քաղաքաց աղքատ դասի համար, որք յաճախ իրօք զուրկ են անբան անասունի մը տրուած խնամքէ և սնունդէ.

Պութհ զօրավար կը հաշուէ թէ Անգլիոյ բնակչաց 3,000,000ը կը պատկանին «խորհուրդեալ դասին». Այս ըսել է Անգլիոյ բնակչաց մէկ տասներորդն. և այս ինկած, խեղդուելու և կորսուելու մատեղող դասին վրայ խօսած ատեն մասնաւոր գլուխ մը կը բանայ «Ղազարոս գետափին վրայ» խորագրին ներքեւ, ո՛ւր կը նկարագրէ՝ խիստ կենդանի գոյնով՝ ադքատն որ գիշերն իբրեւ կը թափառի թէյմզի ափանց վրայ, զի չունի պատսպարան մը, զի չունի ինչ որ անբան անասունն—կառքի ձին—կը վայելէ. Անգործ թափառաշրջիկներէ ստացած է միօրինակ պատասխան թէ «գործ չունին». Ցետոյ կը հետեւի վատահամբաւ և անբարոյական կանանց հետքերուն և անոնց ընկերութենէ դուրս կը հանէ դեռատի օրիորդներ որք խաբուելով և կամ յակամայս տարուած են հոն, ուր ստիպուած են մնալ ցմահ. Անբարոյականութեան և արբեցութեան դէմ եւս զօրաւոր լեզուով կը խօսի Զօրավարն և զայնս կը նկատէ իբրեւ «արմատ չարեաց». Կը դիտէ թէ նպատակ վարժարանաց մէջ անբարոյական տղայք անմեղ տղայոց քով դնելով կ'ապականի ընդհանուրին բարքը և կը թունաւորի ամբողջ մթնոլորտն. Թէեւ ինքն ալ քիչ մը վերջը գաղթականութեան ջատագով մը կը հանդիսանայ, բայց այս տեղ չվարանիր յայտնել իր թերահաւատութիւն գաղթականութեանց վերագրեալ բանասէրական ներգործութեան մասին. Հարուածմ'ալ կ'ուղղէ ընկերային միութեանց՝ անկեղծօրէն յայտնելով միանգամայն թէ իր նպատակէն բոլորովին հեռի է ինասել գործի վրայ գտնուող այժմեան գործակալութեանց ու միութեանց. «Գործելու ասպարէզն խիստ ընդարձակ է», կ'ըսէ, «մինչ եւս տեղ կայ հոն գործելու իմ նոր մեթոտով զոր քիչ շատ հաստատած է տարիներու փորձառութիւնս.» Պատրաստականութիւն կը յայտնէ նաեւ նրստիլ յոտս այն անձի որ ցուցնէ իրեն գործելու լաւագոյն եղանակն և թեւարաց ողջունել Իւթորիան որ կը մատուցուի իրեն. միայն թէ, կ'ըսէ, մատին ծայրովը դպչելու է ադոր. անօգուտ է եթէ ամբերուն մէջ կը գտնուի այդ. Այսու հետիկը կը հեշտէ կրկին և կրկին թէ գործնական մարդ մ'է ինքն և պատրաստ հետեւիլ ո՛ և է գործնական թելադրութեան.

Ամփոփենք այժմ գրքի առաջին մասի գաղափարն սա պէս.—Պութհ Զօրավար մատնանիշ ընելով Անգլիոյն մասնաւորապէս Լոնտոնի գործաւոր դասի չքաւորութիւնն, աղքատ ժողովրդեան անօթութիւնն, անգործներու և դատարկապորներու բազմութիւնն և վերջապէս՝ վատահամբաւ արանց ու կանանց, գինեմոլներու և խառնակեացներու ահագին թիւն, գրքին երկրորդ մասին մէջ կ'առաջարկէ այս ամենուն համար լուծումմ մը. Բնական է անշուշտ սպասել ահագին առաջարկ մը այսպիսի ահագին չարիքի մը առաջքն առնու համար, ուստի բոլոր ըսածներուն վրայ թեթեւամտութեամբ ծիծաղիլ ուզղմիտ քննագատի մը պատիւ չ'կրնար բերել երբէք. Ամէն ոք կը զգայ թէ վերոյիշեալ չարիքներ ապաքէն գոյութիւն ունին եւ թէ ընկերային հարցն է օրուան խնդիրն և երբ մէկը կուգայ լուծումմ մը ներկայացնել այս կնճռոտ խնդրոյն, պարտէ՞նք յարգել գաղափարն և աշխատանքն՝ Պութհ Զօրավարն ըլլայ թէ Թիլ Սիմոն այդ երկնառաք Մենտորն Լանդ ուրեմն թէ ի՞նչ ճամբայ կը ցուցուի այս ամէնէն դուրս գալու համար.

— —

Պութհ Զօրավարի գաղափարը կը թարուի ըլլալ նախ փրկել Ֆիզիքական մարդն և ապա՝ բարոյական, առաջինն իբրև կարեւոր և անմիջական քայլ առ երկրորդն. Առաջադրեալ յատակագծի գլխաւոր մասերն սապէս կը գծէ հեղինակն.—առաջին թէ՝ բարեկարգութիւնն պէտք է փոխէ մարդն երբ իր յատկանիշն և ընթացքն են պատասխանատու կեանքի պատերազմի մէջ իր անյաջողութեան. թէ՝ դարմանն՝ ներգործիչ ըլլալու համար՝ պարտի փոխել անհատին պարագայքը մինչ սոքա իր իշխանութենէ վեր են և են պատճառ իր վիճակին, թէ՝ դարմանն չարիքին համապատասխան ըլլալու է, թէ նաեւ մընայուն, անմիջական և գործնական ըլլալու է առանց մնասելու այլոց շահերուն եւ կամ միջամտելու անոնց. Այսպէս ահա հեղինակն կը դիմագրաւէ ինչ որ արդէն ընկերութիւնն կը փորձէ լուծել ի վաղուց անտի—«ի՞նչ պէտք է ընել անգործներուն համար», երբ դոքա անօթի և կիսալուկ դրանդ առջեւ կը կանգնին ժամերով՝ պատառ մը չոր հացի համար. Աւասիկ հարցն. Անգործին հետ լաւագոյն կերպիւ վարուած ըլլալու համար, կ'ըսէ, ճարելու ես կերակուր և պատսպարան, յետոյ գործ մը գտնելու ես իրեն և գործել սորվեցնելէ վերջ նոր կեանքն սկսելու միջոցներն հայթայթելու ես. Հետեւեալ երրեակ յատակագիծով Զօրավարն կը յուսայ լուծել խնդիրն. Աւասիկ առաջարկեալ ընկերային երեք բաժանումներն—քաղաքի գաղթականութիւն, ագարակային գաղթականութիւն և անդրծովեան գաղթականութիւն.

Քաղաքի գաղթականութեան դրութեամբ պիտի հաստատուին կեդրոններ բազմամարդ քաղաքաց մէջ, ուր պիտի հաւաքուին բոլոր անգործ, անտէր և անտուն մարդիկ. Փրկութեան բանակն այսպիսի դրութիւն մը որդեգրած է արդէն Լոնտոնի չքաւոր թաղերէն միոյն մէջ և ըստ հեղինակին լաւ արդիւնք յառաջ եկած է. Այս հաւաքուած անգործներու համար պիտի հաստատուին գործատուներ և նմանօրինակ աշխատանոցներ, ուր բանելով իւրաքանչիւր ոք իր ծախքն հոգալու չափ գործ պիտի կարենայ տեսնել. Ազատարարաց խմբակ մը պիտի կազմուի և ասոնք պիտի փնտռեն ու գտնեն անգործ ու լքեալ թափառաշրջիկներն. Ուրիշ խումբ մը անձինք ալ դռնէ դուռ պտտելով պիտի ժողվեն հին լրագիրներ, ցնցոտիներ, հին հանդերձեղէններ և ասոնց նման մէկ կողմ նետուած իրեր որք անպէտ և անարժէք են հարուստներու համար. Աւելորդ կերակուրն եւս պիտի ժողովուի մեծատանց և պանդոկներու սեղաններէ. Այսպէսով կը խորհի թէ անպէտ հաղկուած այս մնացորդք և աւելորդք կարող պիտի ըլլան պահել և կերակրել շատ մը աղքատներ. ուտելու անյարմար սեպուած կերակուրներն ագարակին հողին համար պիտի գործածուին. Հին կօշիկները հնակարկատներուն բաշխելով ծախքէ մը պիտի ազատէ զանոնք. ոսկրներն պիտի ծախէ կոճակ շինողներուն, չիշերն պիտի վաճառէ գաբէջրապետաց և հին թիթեղներն պիտի վերածէ խաղալիկներու. Հաւաքուած լրագիրներու և այլ հրատարակութեանց լաւագոյններն պիտի պահուին բնակչաց մէջ ցրուելու համար, իսկ անպէտ սեպուածներն ուրիշ օգտակար կերպերով ձեռքէ պիտի հանուին.

Ագարակի գաղթականութեան մասին զօրավարը այս երկրի անմշակ դետինէն և ուրիշ երկիրներու հողագործական արտադրութիւններէն դատելով՝ կ'եզրակացնէ թէ այս երկիրն ալ կրնայ լաւ հունձք արտադրել խնամով մշակելով. Իր նպատակն է ձեռք ձգել 500 էն 1000 արտավար գետին Լոնտոնէ քիչ մը հեռի տեղ մը. Այդ գետինն — ագարակ — պէտք է ըլլայ երկաթուղւոյ գծի մը վրայ և գետի մը կամ ծովի մը եզերքն, արտածութեան և ներածութեան դիւրութիւն և խնայողութիւն տալու համար. Բնական է ենթադրել, որ նոր ագարակի մէջ ոգեւոյց ըմպելեաց գործածութիւնն բոլորովին արգիլուած պիտի ըլլայ. Ագարակը պիտի գտնուի վկայեալ և փորձեալ ագարակապետի մը խնամոց ներքեւ, հոն պիտի գաղթեն քաղաքին գաղթականներն, պիտի հերկեն ու մշակեն երկիրը որով և կը յուսացուի թէ երկրին —ագարակին—արտադրութիւնն բաւական պիտի ըլլայ գոցել ծախքերն և թերեւս երբեմն ալ կորիկ շահ մը թողուլ միւս ճիւղերուն. Ագարակային գաղթականութեան մէջ պիտի հաստատուի նաեւ աշխատաւորաց մասնաւոր գիւղ մը, ուր պիտի գտնուին թուղթի և այլն գործարաններ. Գործունէութիւն և հաւատարմութիւն ցոյց տրուող գաղթականք ժամանակէ մը վերջ պիտի փոխադրուին այլուր ունենալով իրենց սեփական կալուածն, հողն. Գաղթականութեան անդամք պիտի ըլլան Փրկութեան Բանակի վերին իշխողութեան ներքեւ, բայց ազատ պիտի լինին կրօնական պաշտամանց ներկայ գտնուելէ եթէ զայդ նախընտրեն.

Ակէ վերջը յատուկ գլուխ մը կը բանայ հեղինակն, ոճրագործներու վիճակի բարւոքման համար. Ոճրագործներու թիւն կը հաշուէ լինել 90.000. Ասոնց վիճակն ալ վեր ի վերոյ պատկերելէ վերջ կ'երեւակայէ այն խաղաղիկ ու հանդարտ այլ գործունեայ կեանքն որ իր գրութիւն կը խոստանայ մարդկութեան այս տարաբաղդ անդամոց համար.

Անդրծովեայ գաղթականութեամբ հեղինակը կը ջատագովէ հարաւային Ափրիկէի, հիւսիսային Ամերիկայի և Արեւելեան Աւստրալիոյ մէջ գաղթականութիւններ հաստատելու գաղափարն. Հարուածելով հանդերձ անխորհուրդ գաղթականութիւնները, կ'ըսէ թէ իր գաղթականութիւնը պիտի ըլլայ ժողովրդեան համար եւ ժողովուրդն ալ գաղթականութեան համար. Ըստ այսմ Զօրավարը կը յուսայ փոխադրել Լոնտոնի՝ եւ Անգլիոյ առ հասարակ՝ անգործ անձինքն եւ հիմնել նոր գաղթականութիւն եւ նոր կառավարութիւն, մտցնելով անդ տեղւոյն բնակչաց եւ կլիմային յարմար սեպուած արհեստներ եւ գործիքներ. Այսուհետեւ հեղինակին երեւակայութիւնը նոր թեւեր առած կը սաւառնի ջուրց վրայ եւ հոն կը լսենէ փրկութեան նաւն որ Լոնտոնէ կը փոխադրէ իր ենթադրած անգործներն. Այս նաւ սովորական ճամբորդ նաւէ մը աւելի բան մը պիտի ըլլայ անշուշտ. Մովին բացերը պիտի ներկայացնէ գործատուն մը և կրօնական կեդրոն մը.

Աւասիկ փորձեցինք գաղափար մը տալ հեղինակին երեք գլխաւոր յատակագիծներու նկատմամբ. Արդարեւ խիստ յանդուգն և ահագին խորհուրդ մ'է այդ. բայց զարմանալին հոս է որ այդու չսպասուիր Զօրավարին քաջասրտութիւնն կամ հաւատքն. Գրքէն հարիւր էջերն նուիրուած են ընկերային թշուառութիւնը վերցուելու կամ նուազեցնելու թելադրութիւններով.

Բանտերու շուրջն ալ պիտի գործէ այս դրութիւն. Կ'ուզէ հաստատել բնակարաններ բանտէն արձակուած ոճրագործներու և այլ բանտարկելոց համար, որք բանտին դռնէն ելնելնուն պէս պիտի խնամուին. ուտելիք, տուն և գործ պիտի գտնէ բանտէն արձակուղներուն համար, որպէսզի դոքա անգործութեան կամ անօթութեան պատճառաւ թշուառութեան չմատնուին նորէն. Եւ տակաւին չէ սպառած իր գաղափարական պաշարն. ամուսնական միջնորդութեան պէս բան մը եւս պիտի հաստատէ. Կ'ըսէ թէ հանդիպած է բազմաց որք կ'ուզեն ամուսնանալ այլ չեն գտած յարմար ընկեր մը և կամ թէ չգիտեն թէ ո՛ւր դիմելու են. Արդ, կ'ըսէ մեր հեղինակն, իր դրութիւն այս մասին եւս դիւրութիւն մը պիտի տայ. Ամուսնական կեդրոններ պիտի հաստատուին և ամուսնանալու մտադիր եղող պիտի խորհրդակցին գործէն հասկցողներու հետ և պիտի գան լաւագոյն ընտրութեան մը. Իրաւամբ դիտել կուտայ թէ ամուսնացող աղջիկներէ շատեր առ տնին գործերու վերայ բնաւ տեղեկութիւն չունին, բայց ինքն պիտի կրթէ զայնս ամուսնացնելէ առաջ, որով և կը յուսայ թէ ընտանեկան յարկն աւելի երջանիկ պիտի ըլլայ. Խօսելով անբարոյական մարդոց տրամադրութեան մասին, կ'ըսէ թէ պէտք է հաստատել յիմարանոցի նման բան մը «բարոյական խելագարներու համար». Լաւ խորհուրդ մը, աւասիկ.

Այսպիսի ահագին խորհուրդ մը կամ նպատակ մը իրականացնելու համար անշուշտ այժմ իրաւամբ կը սպասենք լսել ոչ նուազ ահագին միջոցի մը թելադրման. Լա՛ւ, Պութհ Զօրավար խօսքը կը կնքէ «Գործնական եղրակացութեամբ» մը, անմեղօրէն խնդրելով 1.000.000 անգլիական ոսկի. Բրիտանական ժողովրդեան կը դիմէ, ըսելով թէ ինքն իր մասն կատարած է յղացած առաջարկելով. ընթերցողն կը մնայ «Գործնական եղրակացութեամբ» պսակել իր մեծ խորհուրդը. Քիչ մը վերջ կը փութայ չափաւորելով խօսքը ըսել թէ 100.000ի սկզբնաւորութեամբ և տարեկան 30.000ի եկամուտով չվարանիր գործի ձեռնարկել.

Այս է աւասիկ, ազնիւ ընթերցող, «Ի Խաւարակուռն Անգլիայի մէկ տկար նկարագրութիւնը կամ ամփոփումը եթէ ուզէք. Ցուսամ գրքին վրայ գաղափար մը տալ յաջողեցայ. իսկ թէ դժբաղդաբար ո՛չ, կը յանձնարարեմ նոյն իսկ գիրքը՝ հաւատալով միանգամայն թէ իմ յիշածներս չատ մը աւելի յանդուգն և թերեւս ցնորական համարուած բացատրութիւններու պիտի հանդիպէք անդ եթէ յիշածներս մարսելու անկարող կը գտնուիք. Ինձ նման թերահաւատներ և կարճատեսներ Պութհ Զօրավարի առաջարկներն համարին թերեւս նոր Ադանդիա մը՝ գեղեցիկ այլ օդային, Իւթորիա մը ամպերուն մէջ. Գրքին հեղինակը սակայն աւելի զօրաւոր հաւատքի և տրամադրութեան տէր մարդ մը կ'երեւի ցուցնելով թէ այս մեւնոյն երկիրն— Անգլիա — 10.000.000 ոսկի կը վճարէ ամէն տարի աղքատաց և այլ բարենպատակ գործոց համար. Սպասենք և օր մը անշուշտ կը տեսնենք թէ ո՛վ է սխալողն, հեղինա՞կը թէ ընթերցողը.

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Թ. Փ. – ՊԱՇԻ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒՆ

ԲՐՈՖԷՍԷՕՐ ՊԷՔԷՐ

Ամբ Եւրոպայի մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Նմանօրինակ արուեստագիտաց մէջ և որ մէկ քանի վերջին տարուանցն ստացած է, այս անգամ մայրաքաղաքս եկած է Լուսիպոլիս, ուր պատիւ ունեցած է ներկայացուցեր տալու կայսերական արքունեաց առջեւ. Բրոֆ. Պէքէր կեցած է իւր ամբողջ խումբով, որ կը բաղկանայ

14 ՄԱՅԻ՝ ԵՐԵՔ 9 ԵՒ ԱՒԵԼԻՆԵՐ

Բրոֆ. Պէքէր ամ. Պոլսոյ մէջ պիտի տայ միայն մէկ քանի Աշխատասէր և հրաշալի Ներկայացումներ, որոց առաջինը

Կիրակի ՕՒ Նոյեմբեր, գիշերուան ժամ 8½ին.

Տոմսերը կարելի է գնել ամէն օր առաւօտեան ժամէն 10էն մինչեւ իրիկուան ժամ 7.

Ցայսագրին մէջ պիտի նշանակուին իւրաքանչիւր ներկայացման մանրամասնութիւնքը 181

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան համեմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց.

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ. Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնեայից ձեռքը ձգելու.

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաջողարդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան.

Օգը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար. գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարսայարդար մը կը գտնուի.

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՏՈՒՆ
ՆԻԳՕԼԱՒԻ ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՕ

99, Ս—ԼԻ Պ—Ա—Ի Բ—ՒՒ—Ի—Ի Պ—ԼԷ, 99
129 Կ. Պ—Լ— 45—90

ԼԱՔԷՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ

Երաշխաւորեալ Դրամագլուխք

50000000 Ֆրանգ

Ընդհանուր Տնօրէն Ֆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

2

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԿԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ընասնին 20,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՑՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Ալընաճագ պին գըեէ գահվէնին պէհէր գըեէսի օն իւչ ղուրուշա թաւիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինը էվ վէլին օն պէշինճի բազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլճէկի վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնղիւի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթաանա թուիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվգիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

13 Թըշրինը էվվել 1890 824
Նո. 29 2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Իքինճի օրտուի հիւմայուն մէրքէզ վէ մէվգի իինտէքի ասաքիրը շահանէ իչուն շէրաիթը մուգաբրէրէսի իլէ միւպարեա օլունաճաղ ֆասուլեա վէ բաթաթէսին իթաանա թուիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվգիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

13 Թըշրինը էվվել 1890 825
Նո. 30 2—3

ԻԼԱՆ

Ավըսթրիա վէ Մաճարիսթան տէվլէթի թէպասարնտան Ճորճ Ամիրալինին տէվլէթի միւշարիէյէա գոնսոլոսխանէսի մահքէմէսի իրամը մուճիպինճէ, երինէ տէվլէթի միւշարիէյա թէպասարնտան մատամ Ճուլիա Շեռնէլէր զիմմէթինտէ ալաճաղը օլան մէպլաղը մալիմէնին թէսվիյէսի մէզպուր ամիրալը վէրէսէսի թարաֆընտան խթիտա իտիլմիշ օլմասրյա, մէզպուրէ Ճուլիա Շեռնէլէրին թահթը թէսարրուքընտա օլուպ մահպուզ պուլունան Մագրի գարիեէսինտէ ճէվիզլիք նամ մահալտէ քեային պիր թարաֆը իսթանպուլ ճառատէսինէ վէ իւչ թարաֆը թարիգը ամմ վէ պազէն հէքիմ Անթուան արսասր հուտուտլերի իւչ մահտուտ արզէն օթուզ, թուլէն եիւզ իքի վէ թէրպիէն իւչ պին ալթմըշ զրա պիր գըթա արսա իշպու թարիխի իլանտէն իթիպարէն, օն պէշ կիւն սոնրա, միւզայեէտէեէ վազ օլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմաղ իսթէյէնլերին Քիւշիւք Զէքմէճէ ֆիքրա տայիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։

Ցիխ 15 Թէշրինի էվվել 306

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱԼԷՏ ՆԻԻԹԵՐ

ՔՐԱՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ՊՈՆՏ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԷ ԺՈՒԱՅՕ ՏԸ ԼԱ ԳՈՒՌՈՆ, Նոր աքանչելի հոտ
ՔՐԱՊ ԷՒԼ ՊԼՈՍՈՄՍ, վարդի խնձորենւոյ ծաղիկք
ԶԱՐԻՆԱ, Ուսուական գոգանոյշ հոտ
ՀՈՒԱՅԻ ԼԻԼԱՔ, ճերմակ եղիւանի
ԳԱԲԻԼՈՒՍԻՍ, Նորելուկ
ԲԱՅՄՍ ՎԻՈԼԷԹ, Հեշտաբոյր
ԱՍՖՈՏԷԼ, ՕՐՖԻՏԻԱ, ՁԻԹՐ, և.Ն.
ՀՈՒԱՅՏ ԷԼԻԱԴՐՈՐ

ԷՍ. ՊՈՒՔԷ
ՃՈՔԻ ԳԼԷՊ
ՕՖՈՐԴՈՆԱՔԱ
ՎԻՈԼԷԹ
ԻԼԱՆԿԻԼԱՆԿ
ՄԻԼՃԷԼԷՕՈ
ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ և.Ն.

«ՔՐԱՊ ԷՒԼ ՊԼՈՍՈՄՍ» առթիւ, Լոնտոնի Քրաւրդ լրագիրը կ'ըսէ. «Եղանակին ամենէն Նորելուկ հոտերէն գերազանց կը համարինք Քրապ էվլ Պլոսսոմը, Լոնտոնի Քրաւուն ընկերութեան. կը ծախուի թագի ձեւով խիցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են.

ԼԱՎԱՆՏԷՐ ՍՈԼԴՍ, անգլիական ազգ լավանտայով — «Վայելուչ Նորելուկ արգուզարդի սեղանի համար. Լավանտայի գերբնտիր անուշահոտութիւն. եթէ շիշը մէկ քանի վայրկեան բաց թողուս, սենեակին օդը կը մնաքրուի և կը զովանայ։» Այսպէս կ'ըսէ Լոնտոնի «Տիկնանց Լրագիրը»։ Գերազանց պայման մըն է ընդդէմ գլխու ցաւերու, հարբուխի և.Ն. Կը ծախուի թագի ձեւով խիցեր ունեցող կանաչ շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ՕԲԱԼԻՆ փոշի։ Տիկին Աստլին Բադդի կը գրէ. «Գոհութեամբ կ'ըսեմ թէ ձեր Օբալինը շատ գերազանց կը գտնեմ. մարթին վրայ կը թողու շատ հաճելի տպաւորութիւն մը. ԱՏԵԼԻՆԱ ԲԱԴԴԻ։»

ՆՈՒՐԲ ՕՃԱՌՆԵՐ վարդի խնձորի ծաղիկներով Սոփան Զարբինա, Սովան Լիլա Պլան, Սովան Ռոզ Անկլէզ, վիոլէզ անկլէզ Անգլիական Քոլոնեի ջուր, Անգլիական լավանդայի ջուր, Քոլա Քրեմ և այլն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով. Մ. ԷՍՄԱՒՈՆՏ ԳԱՐԱՊԻԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վշվլստա. պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67 106

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՐԹՈՐ ԼԱԼԱՐԻ — Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆն է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելագործուած ուղիի համար ուղիի հիւանդութիւններն, անգամալուծութիւն, ջնտաութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վատնումս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջեկած ամէն գործարանական խանգարում.

Կը բուժէ գժուարամարսութիւնը, Լզոյին եւ որոյ հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնց հիւանդութիւնները, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապառամը. կը կատարուի կենսական ոյժերու ուեւ կորուստ որ յառաջ եկած է ուեւ է պատճառէ։

Զլզոյին տկարութեան եւ սառ հեռեւանց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մեծագոյն է Մեկամագնութեան զգացումներն եւ սխտանիչը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը

ՏՈՐԹՈՐ ԼԱԼԱՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ Լզոյին հլէթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական եւ լեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեղրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Ամենական կորով կը կենդանացուցէ մարգկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մարքին տալով հուժկու եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ. Խորհրդանշան է, կը զսէ եւ կը ճանչնէ արիւնն եւ նոր առաւելութիւն մ'կուտայ ուղեղին, Լզոյին գրութեան եւ մկանանց; Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, Լզոյին գրութեան եւ մտաւորական կարգութեանց նշանաւոր յաջողմամբ եւ կօրութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը ոյր վարժութիւնն հիւանդը չատուց ի վեր։ Մարդոյութիւնը վերանորոգուած է։ Խորհրդակը հրաշալի կերպով կ'աւելցնայ։ Ակնա պարտիզ կանանաւորապէս կը կատարուի։ Քաւնը կը լլնի հանդարտ եւ կանգրուիչ։ Դէմքը կ'սկսի լլնալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողալ կը լլնին, մարթը պարծաւ եւ առոյգ գոյն մը կ'ստանա, մարդը այժ կ'ստանան։

Զգուշացէք տարբ նմանութիւններն եւ Տորթոր Լալարի ճշմարիտ Ֆոսֆորինը պարունակել է մեծ շիշերուն մէջ որոյ բրիտանական կնքավարութեան գրքոյկը կը կրէն ոտ բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England բոլոր փոքրագրաւան։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յաւալ բեւեռ բազմաթիւ փասանաւոր եւ ստանակոր կեղծիք։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.
601 Մ. ԷՍՄԱՒՈՆՏ ԳԱՐԱՊԻԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց Վշվլստա. պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 եւ 97.

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրաս	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ վնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 2, ՃԷՐԷՄԵԱՆ խան, Գամինտոյի Պանդային դիմաց։
25 Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Սեպտեմբեր 12 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Բոլոր կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղանակ
Կամուրջէ Լէնգ-կի ուղղութեամբ

12 45 Լեռնիմ. Մեզդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ալանավատ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	38
1 — Ր. Ա. Գավագ Մեզդ. Պեյ. Թարդ. Պեյդօզ մինչև Գանտիլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Վանիք. Զէնկ Պեյլ. Գագի Պեշիք]	37
1 30 Լեռնիմ. Մեզդրդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիցեայ Սիեն. Միրկ. (Ալանավատ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի)	38
2 15 Լեռնիմ. Մեզդրդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Պեշիք. Լեռնիգիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի ուրբաթները մինչև Պեշիք պիտի հանգիստի)	17
2 50 Լեռնիք Սիեն. Միրկեն Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշիք Ամավ. Գուրդ. Օրթ. Պեշիքթի. (բացի ուրբաթէ)	21
2 45 Ր. Ա. Գավագ Լեռնիմ Մեզդրդ. Պեյ. Թարդ. Պեյդօզ Ր. Պարտեզ Զաւդ. Գանլճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Պեշիքթի. (ուրբաթ օրեր ժամ 2 45ին Մեսար էն պտի մեկնի) Վանիք. Զէնկ. Պեյլէր. Գուրդ.	20
3 15 Լեռնիմ. Մեզդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Սիեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեշիք [Պեշիքթի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) ուրբաթները Ամավ, Գուրդ. Օրթ. Պեշիք	28
4 30 Լեռնիմ. Մեզդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Սիեն Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշիք Ամավ. Գուրդ. Օրթ. Պեշիք	33
5 45 Լեռնիմ Մեզդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Սիեն Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեշիք Ամավ Գուրդ Օրթ. Պեշիկ	22
7 — Լեռնիմ. Մեզդրդ. Պեյ. Թարդ. Պեյդօզ Բաղչ. Լեռնիք. Զաւդ. Գանլճա. Միրկ Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Ամավ Զէնկ. Պեյլէր. Օրթաք. Գուրդ. Պեշիք. Իսկ.	6
8 5 Ա. Կ Գավագ Լեռնիմ Մեզդրդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Սիեն Միրկ Ր. Հիսար Պեշիք Ամավ. Գուրդ Օրթ. Պեշիք	17
10 — Մեզդրդ. Պեյ. Թարդ. Լեռնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Ամավ. Օրթաք. Պեշ.	34

Արուստոպոլի կամուրջ էջեղ շրջանաւոր

12 35 Լեռնիք. Սիեն. Միրկեան Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշիք Սրնավ. Գուրբուշ. Օրթ. Պեշիք	22
12 30 Ր. Հիսար Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք.	2
1 — Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք.	22
1 35 Ր. Հիսար Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիքթաշ Գաղ.	6
2 15 Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթաքեայ Պեշիքթաշ	23
2 45 Պեշիք Ամավ. Գուրբուշ. Օրթաք. Պեշիք.	2
3 15 Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշ.	21
3 45 Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք. Գաղ.	23
4 15 Պեշիք Ամավ. Գուրբ. Օրթաք. Պեշ. (բացի ուրբաթէ)	2
10 — Միրկեան Զէնկ. ուղղ. կամրջ. բացի ուրբ.	38
11 10 Պեշիքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ր. Ա. Հիսարէն	6

Ալթոնտաշ Եղբայրներ կամուրջ էջեղ շրջանաւոր

12 30 Պեյդօզ Բաղչաղ. Զուզ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտլ. պիտի հղրդեցնի)	23
12 30 Պեշիք Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ	28
1 25 Գանտ. Վանիք. Զէնկէր. Պեյլէր. Գուզ. Իսկ.	34
1 35 Պեյդօզ Բաղչաղ. Զուզգուզ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտլ. (Գանտլ. պիտի հղրդ. (Ուրբաթ օրերը Վան. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք.)	37
2 45 Պեյդօզէն Լեհնդիգիւղ անտի եւրոպական եղերք մինչև Պեշիք. (բացի ուրբաթէ)	21
2 25 Գանտ. Վանիք. Զէնկէր. Պեյլէր. Գուզ. Պեշիք. (Բացի ուրբաթէ)	22
3 20 Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլէրդ. Գուզկ. Պեշիքթաշ (բացի ուրբաթէ)	34
3 30 Պեյդ. Բաղչաղ. Զուզգուզ. Գանլճա. Ա. Հիսար Գանտիլ. Պեշիք (ուրբաթ 2 45ին Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ.	29
4 15 Գանլճ Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլէր. Գուզ. Իսկիւսար (բացի ուրբաթէ)	38
4 0 Պեյդօզ Բաղչաղ. Զուզ. Գանլճա Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլէր. Գուզկ. Պեշիկ. (ուրբաթ օրեր ժամ 4·30ին Մեսարդէն մեկնելով Պեյլեր. և Խարտալա պիտի հանգիստի.	37
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Ամավ. Զէնկ. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իսկ.	21
9 5 Պեշիք. Թարաղիա Պեյդ. Բաղչ. Զուզ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Իսկիւսար	20
9 30 Պեյդօզէն ուղ. կամրջ. (բացի ուրբաթէ)	28
10 20 Գանտլ. ուղ. կամրջ.	23
11 — Գուզգ. էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ)	22
10 50 Զէնկ. ուղղ. կամրջ. ուրբաթները 10 30ին	2

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամրջէն Եւրոպական եղանակ
Կամուրջ Լեռնիք-կի ուղղութեամբ

1 40 Պեշիքթի Օրթաք. Գուրբ. Ամավ. Ր. Հիսար Պեյաճ. Լեռնիք. Թարդ. Պեյդ. Մեկզար. Լեռնիմ.	28
2 45 Պեշիք. Օրթաք. Գուրբ. Ամավ. Պեշիք Ր. Հիսար Միրկ Լեռնիք. Թարդ. Պեյդ. Մեզդրդ. Լեռնիմ.	33
3 — Գաղաթ. Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլէր. Զէնկէլ. Ամավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Լեռնիք. Միրկ.	21
6 — Գաղաթ. Պեշիք. Գուրբաք. Գուրբուշ. Ամավ. Պեշիք. Ր. Հիսար Միրկ. Լեռնիք. Պեյդօզ Թարաղ. Պեյլ. Գուրբ. Մեզար. Լեռնիմ. և Գավագներ	17
7 — Պեշիք. Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Ամավ. Գանտիլ. Ր. Հիսար Պեյաճ. Գանտ. Լեռնիք. Պեյդօզ Թարդ. Պեշիքթաշ.	20
8 30 Պեշիք. Օրթ. Ամավ. Պեշ. Ր. Հիսար Միրկ. Լեռնիք. Թարդ. Մեզար. Պեյ.	34
9 20 Պեշիք. Օրթաք Գուրբ Ամավ Պեշիք Ր. Հիսար Միրկ (բացի ուրբաթէն որ Լեռնիք. Թարաղ. Պեյլ. Մեզաղ.	38
10 10 Լեռնիք. Թարդ. Պեյդ. Մեզդ. Լեռնիմ. Ուրբաթները Ր. Հիսար Միրկեան	37
10 5 Պեշիք. Օրթ. Գուրբ. Ամավ. Պեշիք Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Լեռնիք. Թարդ. Պեյդ. Մեզդ. Լեռնիմ. (բացի ուրբաթէ)	21
10 45 Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սիեն. Լեռնիք. Թարդ. Պեյդիւրքերէ. Մեզար. Լեռնիմ. (ուրբաթները Օրթագիգ)	17
11 20 Լեռնիք. Թարդ. Պեյդ. Մեզդ. Լեռնիմ.	38
11 35 Պեշիք Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սիեն. Լեռնիք. (ուրբաթները Պեշիքթաշ)	22

Կամրջէն Արնաւուտքէն Եղբայրներ
Ընդհանուր ժամերը

1 5 Ուղղակի Միրկեան	23
2 5 Ուղղակի Պեշիք	
3 15 Ուղղակի Պեշիք	23
3 45 Ուղղակի Պեշիք (բացի ուրբաթէ)	2
10 30 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Ամավ. Պեշիք (Ուրբաթի օրերը 10 15ին և Ր. Հիսար Պոյաճ եկող շոգ. հետ պիտի հաղ.)	6
11 26 Գաղ. Պեշիք. Օրթ. Գուրբ. Ամավ. Պեշիք Ր. Հիսար. Պոյաճիք.	20
11 40 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Ամավ. Պեշիք [Բացի ուրբաթէ]	6
12 — Պեշիք. Օրթ. Գուրբ. Ամավ.	2

Կամրջէն Ամենուն Եղբայրներ
Ընդհանուր ժամերը

1 45 Ուղղակի Գանտիլի (բացի ուրբաթէ)	22
2 40 Ուղղակի Զէնկ. Գանտլ. [Բացի ուրբաթէ]	34
3 — Լուսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուզգուզ. Բաղչ. Պեյդ. ուրբաթները 2 30ին ելլելով Թարդ. Պեշիքեարտերէ հանգիստելով Մեկզար. պիտի երթայ	37
3 40 Ուղղակի Գանտիլի (բացի ուրբաթէ)	38
8 15 Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուզ. Բաղչ. Պեյդ. Գուզ. Պեշ. Մեկ. Լեռնիմ. Բաղչ. Պեյդ. Թարաղ. Պեշ. Մեկ. Լեռնիմ.	6
9 25 Պեշիքթաշ. Գուզկեան. Պեյլէր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 5 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանտ. Զուզ. Բաղչ. Պեյդ. Թարաղ. Մեկզար. Գավագներ [ուրբաթները Պեյլերդ]	39
10 10 Գաղ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. ուրբաթները 10ին մինչև Գուզ. Զէնկ. պիտի հանգպի	2
10 40 Լուսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	24
10 45 Պեշիքթաշ. Գուզկեան. Պեյլէր. Զէնկէլ. Վանիք Գանտ. Պեշիք (Ուրբաթի օրերը Լուսկ.	28
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճա. Զուզ. Բաղչ. Պեյդօզ (ուրբաթ. Գուզկ.)	28
11 50 Գաղաթ. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք.	34

Ամեն ուրբաթի առաւօտ երեքին քառասուն մնացած կամուրջէն շոգենաւ մը ելլելով ուղղակի Պեշիք.

Ամեն օրերի օր կամուրջէն ժամ չորսին շոգենաւ մը ելլելով Լուսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ Ա. Հիսար Գանլ. Զուզ. Բաղչ. Պեյդօզ Թարդ Պեշիք. Մեկզ. Հանդիստելով Լեռնիմ. պիտի երթայ

Ամեն ուրբաթ երեկոյ սաանուկէն Լեռնիմ. շոգենաւ մը ելլելով Մեկզդ. Պեյդ. Թարդ. Պեշիքդ Բաղչ Զուզ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Լուսկ. Հանդիստելով կամուրջ պիտի երթայ։

Գարձեալ ամեն ուրբաթ երեկոյ Մեզդ. էն տասնմէկին շոգենաւ մը ելլելով Պեշիք. Թարդ. Պեյդ. Գուզ. Լեռնիմ. Միրկ Ր. Հիսար Ամավ. Օրթաք. Պեշիք Հանդիստելով կամուրջ պիտի երթայ։

Առաւօտուն Լեռնիմայլեան ժամ 12ին և 1·30ին և կամուրջէն 1·20ին և երեկոյները կամուրջէն 8 15ին և 8·30ին, և ժամ 10ին Մեկզարպուրունէն եղեալ շոգենաւներուն մէջ բեռ չպիտի ընդունուի. ժամ 10·40ին կամուրջէն իւսկիւսարա գացող շոգենաւը բեռ չպիտի հանդիստի.

Փոքր ուրկայից օգտուելու Մեկզարպուրունու և Ր. Գավագ շոգենաւ չպիտի հանդիստի.

ԻՄԻԿԻԻՏԱՐԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւսար
— —	— —	— —	6 25
— —	7 5 Պեշիք	— —	7 5
— —	8 — Պեշիք	12 20	8 15 Պեշիք
12 30	8 20 Վ.ոսի	12 50	9 5
1 — Պեշիք	9 —	1 20 Վ.ոսի	9 50
1 30	9 30	1 35 Պեշիք	10 10 Պեշիք
2 — Վ.ոսի	10 — Ֆէրդ	2 10	10 30 Ֆէրդ
2 30 Պեշիք	10 20 Պեշիք	3 — Վ.ոսի	10 40 Գ.
3 —	10 50	3 —	11 —
3 15 Ֆէրդ	11 — Գուզկ	3 20 Պեշիք	11 20 Ֆէրդ
3 40	11 10 Ֆէրդ	4 45 Պեշիք	11 20
4 15 Պեշիք	11 20	3 45 Ֆէրդ օթի	11 50
4 45 Վ.ոսի	11 40	5 — Վ.ոսի	11 55 Գ.*
5 — Ֆէրդ	12 5	5 35 Պեշիք	12 5
5 30	— —	5 30 Ֆէրդ օթի	— —
6 15	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւսարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւսար
— —	— —	— —	— —
— —	7 5 Պեշիք	— —	— —
12 15	8 — Պեշիք	12 35	7 5
1 — Պեշիք**	8 20 Վ.ոսի	1 20 Պեշիք	8 15 Պեշիք.
1 45	9 — Պեշիք	2 —	9 5
2 30	9 30	2 40	9 45
3 20	10 — Ֆէրդ	3 10 Պեշիք	10 10 Պեշիք
3 15 Ֆէրդ օթի	10 10 Պեշիք	3 45 Ֆէրդ օթի	10 30 Ֆէրդ.
4 — Պեշիք	10 40	4 30	10 40
4 45 Վ.ոսի	11 10 Ֆէրդ	5 — Վ.ոսի	11 20 Ֆէրդ.
5 15 Պեշիք	11 10	5 25 Պեշիք	11 20
5 — Ֆէրդ օթի	11 40	5 30 Ֆէրդ օթի	11 40
6 —	12 5	6 15	12 5

* Այս երեքեւեկոյթիւն չբերից ամենուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. շոգենի հանդիստի.
** Բացի կիրակի օրերէ.

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ ԻՍԻՐԻԱՔ ՕՐԵՐԷՆ

2 30	Հարեմէն Սալաճաղ (բացի կիրակիէ)		
4 15	» » (բացի ուրբաթէ)		
10 40	» » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)		
11 25	» (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)		
2 10	Կամուրջէն Հարեմ Սալաճաղ (բացի կիր.)		
3 45	Կամուրջէն Հարեմ Սալաճաղ (բացի ուր.)		
10 10	Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալաճաղ (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէն)		
11 10	Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալաճաղ (կիրակի և ուրբաթի օրերը ժ. 10 30ին).		

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՄԻԿԼԷՍԻ ԵՒ

ԳԱԼԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՒԱՐԱՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԵՐԸ

3 15	Իսկիւսարէն Գալաթաշ Սիրքեճի
5 —	Իսկիւսարէն Սիրքեճի
10 —	Իսկիւսարէն Սիրքեճի
11 10	» Գալաթաշ (Լեհի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
3 45	Սիրքեճիէն Իսկիւսար
5 30	Սիրքեճիէն Գալաթաշ Իսկիւսար
10 30	Սիրքեճիէն Իսկիւսար
11 20	Գալաթաշէն Իսկիւսար

Դան —Օգը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւը ի բանց գալուստ տեղը պիտի մնայ։ 12